

Avizul Comitetului Economic și Social European pe tema „Finanțarea tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și provocările legate de finanțarea adaptării la schimbările climatice”

(aviz exploratoriu)

(2020/C 311/04)

Raportor: **domnul Toni VIDAN (HR-III)**

Coraportor: **domnul Dimitris DIMITRIADIS (EL-I)**

Sesizare	Președinția croată a UE, 10.9.2019
Temei juridic	Articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene
Secțiunea competentă	Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului
Data adoptării în secțiune	27.5.2020
Data adoptării în sesiunea plenară	11.6.2020
Sesiunea plenară nr.	552
Rezultatul votului (voturi pentru/ voturi împotrivă/abțineri)	227/0/2

1. Concluzii și recomandări

1.1. CESE salută și sprijină ferm recente concluzii ale Consiliului European și Pactul verde european ⁽¹⁾ preconizat, cu obiectivul comun de a asigura tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon prin „crearea unei Uniuni Europene neutre din punct de vedere climatic până în 2050”.

1.2. Având în vedere criza provocată de pandemia de COVID-19, Comitetul a pledat deja ⁽²⁾ pentru o solidaritate fără precedent între statele membre și pentru **un plan european cuprinzător de redresare economică**, care ar permite statelor membre ale UE, cetățenilor, întreprinderilor și lucrătorilor săi să facă față cât mai bine consecințelor pandemiei de COVID-19 și să construiască o economie europeană mai durabilă și mai rezilientă. Instrumentul „Next Generation EU”, în valoare de 750 de miliarde EUR, precum și majorările specifice în bugetul pe termen lung al UE pentru perioada 2021-2027 vor aduce capacitatea financiară totală a bugetului Uniunii la 1 850 de miliarde EUR. Pe lângă sprijinirea redresării, acesta se concentrează pe Pactul verde european și pe digitalizare, pentru a stimula crearea de locuri de muncă și creșterea economică, reziliența societăților noastre și sănătatea mediului.

1.3. CESE sprijină rezoluția adoptată de Parlamentul European la 17 aprilie 2020, cu o majoritate covârșitoare, care îndeamnă la plasarea Pactului verde european în centrul viitorului pachet de măsuri de redresare și de reconstrucție a UE, „pentru a relansa economia, a îmbunătăți reziliența sa și a crea locuri de muncă, susținând, în același timp, tranziția ecologică, încurajând dezvoltarea economică și socială sustenabilă” ⁽³⁾.

1.4. CESE sprijină Planul de investiții al Pactului verde european, considerându-l cel dintâi dintre principalii piloni financiari ai tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon, alături de Mecanismul pentru o tranziție justă ⁽⁴⁾. CESE consideră că aceste inițiative reprezintă un prim pas în direcția bună și solicită instituțiilor UE să instituie procese transparente și participative pentru pregătirea etapelor ulterioare, care să implice în mod eficace toate părțile interesate relevante și să fie aliniate la obiectivul redresării și la cel privind o tranziție justă către o economie a bunăstării ⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM:2019:0640:FIN>

⁽²⁾ <https://www.eesc.europa.eu/ro/news-media/presentations/raspunsul-ue-la-epidemia-de-covid-19-statele-membre-trebuie-sa-fie-mai-solidare-ca-oricand>

⁽³⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2020-0054_RO.pdf

⁽⁴⁾ *Planul de investiții al Pactului verde european și Mecanismul pentru o tranziție justă – scurtă prezentare*, Bruxelles, 14 ianuarie 2020.

⁽⁵⁾ <https://www.eesc.europa.eu/ro/our-work/opinions-information-reports/opinions/sustainable-economy-we-need-own-initiative-opinion>

1.5. Având în vedere criza fără precedent cu care ne confruntăm, CESE solicită un plan de reconstrucție ambițios, în conformitate cu Acordul de la Paris. O componentă esențială a acestui plan ar trebui să fie un **buget pentru politici climatice** care să fie cel puțin egal cu deficitul de investiții identificat anterior, de aproximativ 300 de miliarde EUR pe an, și să acorde o prioritate importantă sprijinirii proiectelor descentralizate de decarbonizare, proiectate și gestionate în comun de cetățeni, IMM-uri, comunități energetice și entități publice locale și regionale.

1.6. CESE este ferm convins că tranziția și reconstrucția de după pandemia de COVID-19 trebuie să fie juste și să ducă la rândul lor la o Uniune Europeană mai justă și mai sustenabilă; în caz contrar, nu există altă variantă decât eșecul, cu consecințe grave pentru întregul proiect european. Considerăm că una dintre componentele esențiale ale unei tranziții juste este incluziunea politică, socială și economică a cetățenilor, comunităților și IMM-urilor, în special în regiunile rurale subdezvoltate din UE, fără discriminări la adresa statelor membre care nu fac parte în prezent din zona euro. În acest sens, este esențial să existe un set de criterii care să garanteze că tranziția este justă, și să asigure incluziunea tuturor părților interesate, de la toate nivelurile. CESE a contribuit deja la această dezbateră ⁽⁶⁾.

1.7. CESE subliniază că o tranziție justă și reconstrucția de după pandemia de COVID-19 trebuie să garanteze că consumatorii și comunitățile devin „prosumatori” (producători și consumatori) activi de produse și servicii durabile din sectoarele energiei și transporturilor.

1.8. CESE solicită eliminarea de urgență a obstacolelor care împiedică realocarea fondurilor publice și private, în special a celor reprezentate de subvențiile directe și indirecte existente pentru sectorul combustibililor fosili, precum și a barierelor fiscale și de impozitare.

1.9. CESE este în favoarea unui mandat puternic al Comisiei Europene în vederea elaborării unei noi strategii a UE privind adaptarea la schimbările climatice și solicită să se pună accentul în egală măsură pe finanțarea măsurilor de atenuare și de adaptare. În opinia CESE, ar trebui să se lanseze, cât mai curând posibil, o dezbateră incluzivă de orientare cu privire la elaborarea unor mecanisme financiare inovatoare pentru acțiunile de adaptare și la instituirea unor **fonduri pentru o adaptare justă**, special concepute.

1.10. CESE solicită o creștere semnificativă a fondurilor disponibile, lansarea unui program specific pentru tineret, intitulat „**Corpul european de solidaritate în domeniul acțiunilor climatice**” și alocarea de fonduri pentru cooperarea dintre autoritățile locale și societatea civilă organizată, în scopul dezvoltării unor proiecte bazate pe comunități și gestionate de comunități, în domeniul energiei și transporturilor cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

1.11. CESE consideră că Pactul verde european ar trebui să protejeze securitatea UE și competitivitatea ei la nivel internațional și, în special, competitivitatea IMM-urilor, care se confruntă cu o concurență sporită din partea economiilor emergente; totodată, CESE sprijină propunerile de instituire a unui mecanism de ajustare la frontieră a emisiilor de dioxid de carbon.

2. Introducere și observații generale

2.1. CESE elaborează prezentul aviz ca răspuns la solicitarea Președinției Consiliului UE, deținută de Republica Croația, și salută intenția Președinției croate de a stimula o dezbateră la nivelul UE cu privire la îmbunătățirea mecanismelor financiare în ceea ce privește satisfacerea nevoilor crescânde ale tranziției către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și adaptarea la schimbările climatice. Atunci când elaborarea prezentului aviz se apropia de sfârșit, UE și restul lumii au fost zguduite de pandemia de COVID-19, motiv pentru care avizul încearcă să includă câteva reacții spontane la această nouă realitate.

2.2. Asistăm la o catastrofă umană în curs de desfășurare, la pierderi de vieți omenești, la o pandemie, la greutăți sociale, la dispariția locurilor de muncă – totul la o scară fără precedent. Dacă nu luăm măsurile potrivite, riscăm să ne confruntăm cu consecințe la fel de grave precum cele ale marii crize din 1929. În schimb, dacă se va acționa înțelept, statele UE vor putea depăși împreună aceste greutăți, salvând vieți și prezervând bunăstarea socială, transformând modelele noastre socioeconomice în modele axate pe oameni și pe mediul natural și stimulând parteneriatul mondial pentru dezvoltare durabilă.

⁽⁶⁾ <https://www.eesc.europa.eu/ro/our-work/opinions-information-reports/opinions/leaving-no-one-behind-when-implementing-2030-sustainable-development-agenda-own-initiative-opinion>

2.3. CESE salută și sprijină ferm recente concluzii ale Consiliului European și Pactul verde european ⁽⁷⁾ preconizat, cu obiectivul comun de a asigura tranziția către o economie cu emisii scăzute de carbon prin „crearea unei Uniuni Europene neutre din punct de vedere climatic până în 2050”. CESE sprijină Planul de investiții al Pactului verde european, considerându-l cel dintâi dintre principalii piloni financiari, alături de Mecanismul pentru o tranziție justă, care vizează sprijinirea lucrătorilor și a cetățenilor din regiunile cele mai afectate de tranziție ⁽⁸⁾.

2.4. Dovezile sunt incontestabile: ne confruntăm cu o urgență climatică, cu o pierdere existențială a biodiversității, cu riscuri sociale inacceptabile pentru sănătate, generate de substanțe chimice și de poluarea aerului, și cu niveluri incomensurabile ale poluării cu plastic a oceanelor noastre. Cercetarea științifică ⁽⁹⁾ sugerează că apariția unor noi boli umane este strâns legată de acești factori determinanți ai crizei de mediu, pe care Pactul verde european își propune să îi abordeze acordând prioritate măsurilor de mediu.

2.5. Pe lângă crizele existențiale de mediu, ne confruntăm cu niveluri ridicate și în creștere ale inegalităților, crizelor demografice sau radicalismului politic, precum și cu scăderea nivelului de încredere în guverne, în guvernanta și în modul de elaborare a politicilor. Criza provocată de COVID-19 a scos în evidență o serie de deficiențe ale sistemelor noastre economice și de guvernanta, inclusiv limitele economiei de piață, și a subliniat importanța unor instituții de stat eficiente și a unor sisteme publice de sănătate solide. Cu această ocazie, oamenii au putut reflecta asupra propriilor percepții despre ceea ce consideră important. Este nevoie urgent să se evalueze impactul nivelurilor de producție și consum și să se analizeze salariile echitabile pentru activitățile esențiale (de exemplu, serviciile publice, cum ar fi sectorul sănătății), politicile fiscale și de remunerare și noile instrumente, cum ar fi venitul de bază universal, astfel cum s-a solicitat în avizele anterioare ale CESE ⁽¹⁰⁾.

2.6. Comunitatea de afaceri din UE este din ce în ce mai convinsă că tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și redresarea de după pandemia de COVID-19 este o oportunitate de dezvoltare și o modalitate de a readuce în Europa locurile de muncă din producție. Șapte „societăți europene de frunte din domeniul energiei solicită Uniunii Europene să își crească obiectivul de reducere a gazelor cu efect de seră pentru 2030, vizând o scădere cu cel puțin 55 % față de nivelurile din 1990, pentru a se alinia la o traiectorie eficientă din punctul de vedere al costurilor până în 2050”, după cum se menționează în recenta lor scrisoare adresată miniștrilor mediului și climei din UE ⁽¹¹⁾. Comisia pentru tranziția energetică invită guvernele țărilor lumii să „utilizeze în mod inteligent stimulentele economice și să investească în economia viitorului” ⁽¹²⁾.

3. Creșterea nivelului de ambiție în materie de climă, noi resurse financiare pentru o tranziție justă, reconstrucție și tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon și punerea în aplicare a obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD) pentru 2030

3.1. Pentru a asigura mobilizarea adecvată a unor resurse financiare noi pentru acțiunile urgente în domeniul climei și pentru a îmbunătăți utilizarea resurselor existente, este absolut necesară o agendă politică ambițioasă, cu obiective consolidate pentru 2030 și 2050. Prin urmare, CESE sprijină solicitarea ca Uniunea Europeană să se angajeze să atingă neutralitatea emisiilor de dioxid de carbon până în 2050 și, în consecință, să își ajusteze obiectivul de reducere a gazelor cu efect de seră pentru 2030, astfel încât să ajungă la o scădere cu cel puțin 55 % față de nivelurile din 1990.

3.2. CESE este ferm convins că tranziția și reconstrucția de după pandemia de COVID-19 trebuie să fie juste și să ducă la rândul lor la o Uniune Europeană mai justă; în caz contrar, nu există altă variantă decât eșecul, cu consecințe grave pentru întregul proiect european. Considerăm că una dintre componentele esențiale ale unei tranziții juste este incluziunea politică, socială și economică a cetățenilor, comunităților și IMM-urilor, în special în regiunile rurale subdezvoltate ale UE și fără discriminări la adresa statelor membre care nu fac parte în prezent din zona euro. Distribuirea echitabilă a resurselor financiare din cadrul viitorului buget pentru politici climatice este esențială pentru realizarea acestei incluziuni și trebuie să fim proactivi pentru a preveni tendințele de a direcționa cea mai mare parte a resurselor către părțile interesate puternice, care dispun de resursele și capacitatea necesare de a dezvolta proiecte eligibile pentru finanțare.

⁽⁷⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/?uri=COM:2019:0640:FIN>

⁽⁸⁾ *Planul de investiții al Pactului verde european și Mecanismul pentru o tranziție justă – scurtă prezentare*, Bruxelles, 14 ianuarie 2020.

⁽⁹⁾ <https://www.nature.com/articles/s41893-019-0293-3#ref-CR101>

⁽¹⁰⁾ <https://www.eesc.europa.eu/ro/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-framework-directive-minimum-income-own-initiative-opinion>

⁽¹¹⁾ <https://www.statkraft.com/media/news/2019/energy-companies-call-for-more-ambitious-EU-2030-climate-target/>

⁽¹²⁾ <http://www.energy-transitions.org/sites/default/files/COVID-Recovery-CoverLetter.pdf>

3.3. CESE îndeamnă Comisia Europeană să asigure implicarea activă a tuturor părților interesate – comunitățile locale, societatea civilă, partenerii sociali, industria, instituțiile de cunoaștere etc. – în dezvoltarea și punerea în aplicare viitoare a Pactului verde european și a planului de redresare și de reconstrucție de după pandemia de COVID-19.

3.4. După primii pași ai Pactului verde european și ai Planului de investiții aferent și dată fiind criza fără precedent cu care ne confruntăm, CESE salută instituirea unui fond de redresare de o amploare suficientă și solicită un plan de reconstrucție ambițios, în conformitate cu Acordul de la Paris. O componentă esențială a acestui plan ar trebui să fie un **buget pentru politici climatice** care să fie cel puțin egal cu deficitul de investiții identificat anterior, de aproximativ 300 de miliarde EUR pe an, și să acorde o prioritate importantă sprijinirii proiectelor descentralizate de decarbonizare, gestionate în comun de cetățeni, IMM-uri, comunități energetice și entități publice locale și regionale. CESE a elaborat deja propuneri pentru această mobilizare financiară în apelul său referitor la Pactul privind finanțele și clima ⁽¹³⁾, iar prin prezentul aviz vom adăuga unele noi.

3.5. În paralel cu această a doua etapă și pentru a dezvolta o combinație optimă de mecanisme pentru mobilizarea viitoare a finanțării combaterii schimbărilor climatice, CESE consideră că este necesară o evaluare solidă și transparentă a resurselor financiare necesare pentru punerea în aplicare a ODD pentru 2030. Ar trebui să se creeze condiții, de asemenea, pentru o dezbatere de orientare incluzivă cu privire la plasarea durabilității și a tranziției juste într-un cadru demografic, tehnologic și fiscal/de politici publice, la care să contribuie în mod substanțial și următorul raport al AEM ⁽¹⁴⁾.

3.6. CESE a pledat deja pentru un **Pact european privind finanțele și clima**, care „să redirectioneze capitalurile care ar putea genera o nouă bulă speculativă către lupta împotriva schimbărilor climatice și economia reală și [care] necesită, la rândul lui, noi finanțări, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii”. Printre diferitele surse de finanțare propuse se numără:

- redirectionarea finanțărilor spre investiții durabile printr-o „orientare ecologică” și promovarea creditelor „cu marcă ecologică” acordate de Banca Europeană de Investiții (BEI);
- utilizarea relaxării cantitative a Băncii Centrale Europene (BCE) ca sursă de finanțare;
- stabilirea unor criterii de definire a investițiilor durabile.

De exemplu, Pactul de finanțare a combaterii schimbărilor climatice este o ocazie de a aborda simultan criza climatică, lipsa locurilor de muncă de calitate și îndoielile cu privire la proiectul european. El include două instrumente: Banca Europeană pentru Climă și Biodiversitate și Fondul european pentru climă și biodiversitate. Împreună, ele ar putea deveni Banca Europeană pentru Climă.

3.7. CESE salută și susține anunțul făcut de BEI privind intenția acesteia de a sprijini, în perioada 2021-2030, investiții în valoare de o mie de miliarde EUR dedicate acțiunilor climatice și durabilității mediului. Cu toate acestea, în conformitate cu normele sale actuale, BEI poate deține un portofoliu anual mai mare de împrumuturi. Dacă UE sau BCE oferă BEI mai multe garanții bugetare, portofoliul anual ar putea fi majorat și mai mult.

3.8. CESE solicită statelor membre și instituțiilor UE să reformeze normele Pactului de stabilitate și de creștere, astfel încât „regula de aur” să permită o marjă de creștere a investițiilor la nivel național în acțiuni climatice – investiții care să fie excluse din calculul deficitelor bugetare, ca parte a bugetului UE pentru politicile climatice, cu garanții adecvate împotriva utilizării abuzive ⁽¹⁵⁾. Posibilitățile inițiale au fost deja menționate în raportul anual pe 2019 ⁽¹⁶⁾ al Consiliului bugetar european, ele urmând să fie detaliate și să devină operaționale. Pe durata suspendării Pactului de stabilitate și de creștere, ca urmare a crizei provocate de pandemia de COVID-19, CESE invită statele membre ale UE să utilizeze mijloacele bugetare disponibile pentru a stimula cât mai mult posibil investițiile în acțiunile din domeniul climei.

⁽¹³⁾ <https://www.eesc.europa.eu/ro/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-finance-climate-pact-own-initiative-opinion>

⁽¹⁴⁾ Raportul AEM „The sustainability transition in Europe in an age of demographic and technological change” (*Tranziția către durabilitate în Europa, într-o eră a schimbărilor demografice și tehnologice*).

⁽¹⁵⁾ <https://www.bruegel.org/2019/12/the-european-green-deal-needs-a-reformed-fiscal-framework/>

⁽¹⁶⁾ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/2019-efb-annual-report_en.pdf

3.9. CESE solicită BCE să joace un rol important în finanțarea directă și indirectă a acțiunilor climatice. Pe lângă impactul programului său de achiziționare de active (APP) și al programului de achiziționare în regim de urgență în caz de pandemie (PEPP), BCE, prin adoptarea reglementării relevante și exercitarea puterilor sale de reglementare, și în coordonare cu băncile centrale din afara zonei euro în cadrul Sistemului European al Băncilor Centrale, poate încuraja băncile centrale să îi urmeze exemplul și să influențeze pozitiv finanțarea acțiunilor climatice. Ratele capitalului ar putea fi, de asemenea, utilizate într-un mod mai proactiv prin aplicarea unor regimuri favorabile împrumuturilor și investițiilor care sunt considerate ecologice, în conformitate cu taxonomia UE. BCE ar trebui „să fie în măsură să furnizeze [...] lichidități prin măsuri suplimentare de politică monetară neconvenționale”⁽¹⁷⁾, iar furnizarea de lichidități, indiferent de suma necesară, ar trebui să aibă un impact pozitiv asupra acțiunilor climatice.

3.10. O modalitate de a spori finanțarea politicilor climatice constă în obligațiuni ecologice emise de sectorul public și privat în temeiul unui cadru de reglementare solid, pe baza taxonomiei UE pentru investițiile durabile. Este nevoie urgent de mecanisme care să încurajeze acest lucru. BEI poate juca un rol și mai important, pe două căi: acordând credite pentru proiecte care contribuie la politicile climatice, prin angajamente directe în acest scop, și intensificând emiterea de obligațiuni ecologice. Aceste obligațiuni ar putea fi cumpărate de Banca Centrală Europeană (BCE), prin programul său de achiziționare de active, într-o măsură mult mai mare decât până acum.

3.11. Întrucât, în cele din urmă, marea majoritate a investițiilor vor fi realizate de cetățeni și de sectorul privat, CESE subliniază importanța măsurilor fiscale în favoarea mediului și a tuturor aspectelor legate de stabilirea prețului carbonului, ca instrument-cheie pentru rentabilizarea investițiilor durabile. Am dori, de asemenea, să subliniem că „combinarea stabilirii de tarife pentru emisiile de carbon cu obligațiunile ecologice îmbunătățește impactul asupra mediului, acumularea de capital și sustenabilitatea datoriei (...) și asigură o mai mare echitate între generații”⁽¹⁸⁾.

3.12. O altă sursă potențială de finanțare ar putea fi securitizările garantate printr-un portofoliu de garanții constituite din împrumuturile acordate – portofoliul de garanții reale –, care ar putea include active verzi și eventual maro. Securitizarea va fi verde în cazul în care încasările contribuie la finanțarea proiectelor ecologice.

3.13. CESE consideră că una dintre principalele provocări legate de punerea în practică a Planului de investiții al Pactului verde european este dezvoltarea unei rezerve de proiecte de investiții care să răspundă obiectivelor strategice ale UE. Disponibilitatea unor astfel de proiecte de investiții nu se situează încă la același nivel cu cererea. Asistența tehnică și sprijinul consultativ la toate nivelurile administrației publice vor contribui la identificarea și pregătirea unor proiecte durabile și la consolidarea capacităților promotorilor de proiecte. Sistemul de clasificare european pentru investițiile durabile (taxonomie)⁽¹⁹⁾, ar trebui utilizat ca bază pentru identificarea și dezvoltarea unor astfel de proiecte.

3.14. Finanțarea unei tranziții juste către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon trebuie să garanteze că posibilitatea de dezvoltare a unor noi tehnologii și noi companii este sprijinită în mod activ, în așa fel încât să permită deținerea la o scară cât mai largă a noilor capacități de producție de către comunități și consumatori – în special de cei excluși în prezent din procesele de producție relevante – transformându-i în „prosumatori” (producători și consumatori) activi de produse și servicii durabile din sectorul energiei și al transporturilor.

3.15. Întrucât utilizarea energiei din surse regenerabile este, de fapt, „privatizarea” unei resurse naturale valoroase, proiectele sprijinite prin fonduri publice ar trebui să recunoască dreptul de proprietate al comunităților locale și să prevadă o participare adecvată a acestora la beneficiile proiectelor sau la proprietatea asupra lor.

3.16. CESE ar dori să sublinieze nevoia urgentă de a se acorda o asistență financiară semnificativă instituțiilor care ar putea să faciliteze în mod activ elaborarea și gruparea proiectelor individuale mici și descentralizate întreprinse de către cetățeni, comunități sau IMM-uri în proiecte mai mari și mai rentabile. Având în vedere că societatea civilă propune în mod clar multe astfel de inițiative, CESE dorește să contribuie la dezvoltarea unui cadru instituțional și a unor orientări pentru asistența și cooperarea activă la nivelul UE cu privire la aceste inițiative.

⁽¹⁷⁾ <https://www.eesc.europa.eu/ro/news-media/presentations/raspunsul-ue-la-epidemia-de-covid-19-statele-membre-trebuie-sa-fie-mai-solidare-ca-oricand>

⁽¹⁸⁾ <http://documents.worldbank.org/curated/en/808771566321852359/pdf/Financing-Low-Carbon-Transitions-through-Carbon-Pricing-and-Green-Bonds.pdf>

⁽¹⁹⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/sustainable-finance-teg-taxonomy_en

4. Mecanismele financiare existente, obstacolele din calea investițiilor publice și private și ajutoarele de stat

4.1. Acordul de la Paris prevede ca fluxurile financiare să devină compatibile cu reducerea necesară a emisiilor și cu dezvoltarea reziliență la schimbările climatice. În acest context și din perspectiva obiectivelor Pactului verde european, CESE solicită ca toate mecanismele financiare existente ale UE să fie aliniată la prevederile Acordului de la Paris sau să devină reziliente la efectele schimbărilor climatice și să fie aliniată, de asemenea, la obiectivele Pactului verde european și la Agenda 2030.

4.2. Având în vedere mecanismele financiare existente, CESE a adoptat ⁽²⁰⁾ deja următoarele recomandări:

- creșterea la 40 % a contribuției din Fondul european pentru investiții strategice consacrate combaterii schimbărilor climatice;
- UE trebuie să demonstreze un nivel de ambiție coerent cu provocarea reprezentată de combaterea schimbărilor climatice;
- în medie, 40 % din bugetul său global (CFM 2021-2027) trebuie să fie alocat acestui obiectiv, sporind contribuția corespunzătoare a Fondului european de coeziune peste nivelul actual, de 20 %.

4.3. Există mai multe obstacole majore în calea unor niveluri adecvate de finanțare publică și privată a politicilor climatice la nivelul UE și al statelor membre, ceea ce duce la un nivel destul de scăzut și inadecvat al finanțării destinate atât atenuării, cât și adaptării ⁽²¹⁾. Dorim să subliniem trei dintre acestea.

4.4. În primul rând, există în continuare subvenții semnificative, atât directe, cât și indirecte, pentru combustibilii fosili, recent estimate de FMI ⁽²²⁾ la 289 miliarde USD în UE, în 2015. Acestea din urmă există la nivel național și la nivel european, generând costuri de mediu, sociale și economice masive (costuri de oportunitate), care anulează progresele realizate în domeniul politicilor climatice. Dat fiind că aceste subvenții scad și prețul carbonului, CESE consideră că este urgent să se treacă la eliminarea lor treptată, și că planurile naționale privind clima ale statelor membre trebuie să prezinte un calendar clar în acest sens.

4.5. În al doilea rând, având în vedere că politicile bugetare ale statelor membre ale UE sunt de obicei limitate de Pactul de stabilitate și de creștere, iar normele privind ajutoarele de stat împiedică statul să joace un rol mai important în politicile care aduc transformare, finanțarea acțiunilor în domeniul climei rămâne limitată. Faptul că în prezent se recurge la clauza derogatorie generală pentru Pactul de stabilitate și de creștere ⁽²³⁾ și cadrul temporar pentru normele privind ajutoarele de stat ⁽²⁴⁾ reprezintă excepții, Comitetul speră ca ele să fie folosite într-o măsură cât mai mare pentru finanțarea acțiunilor climatice.

4.6. În al treilea rând, există obstacole în calea finanțării sectorului privat, în special pentru întreprinderile mici și mijlocii și în ce privește investițiile în cercetare și inovare. CESE consideră că, în paralel cu Pactul verde european, ar trebui finalizate uniunea bancară și uniunea piețelor de capital, punându-se un accent special pe accesul universal și simplu al IMM-urilor la finanțări mai diverse și mai substanțiale pentru tranziția către tehnologii neutre din punctul de vedere al impactului asupra climei.

4.7. În plus, participarea la guvernarea principalelor programe ale UE rămâne limitată, iar în aceste condiții este imposibil să se valorifice pe deplin beneficiile unei participări reale a părților interesate – și anume participarea și supravegherea democratică, precum și direcționarea fondurilor publice către utilizările optime din punct de vedere social. Prin urmare, este nevoie de o participare mai largă a părților interesate din cadrul guvernelor, organizațiilor societății civile, partenerilor sociali, sectorului academic și întreprinderilor.

⁽²⁰⁾ <https://www.eesc.europa.eu/ro/our-work/opinions-information-reports/opinions/european-finance-climate-pact-own-initiative-opinion>

⁽²¹⁾ Avizul CESE pe tema „Facilitarea accesului actorilor nestatali la finanțarea combaterii schimbărilor climatice” (JO C 110, 22.3.2019, p. 14).

⁽²²⁾ <https://www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2019/05/02/Global-Fossil-Fuel-Subsidies-Remain-Large-An-Update-Based-on-Country-Level-Estimates-46509>

⁽²³⁾ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2020/03/23/statement-of-eu-ministers-of-finance-on-the-stability-and-growth-pact-in-light-of-the-covid-19-crisis/>

⁽²⁴⁾ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/ro/IP_20_496

4.8. Prețurile de pe piața UE a carbonului sunt în cădere liberă ca urmare a încetării activității economice din cauza crizei provocate de pandemia de COVID-19, ceea ce evidențiază necesitatea ca acest mecanism să fie consolidat, pentru a rezista mai bine la șocuri similare. Cu puțin timp înainte de criză, prețul certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră (EU ETS) a fost de 25 EUR pe tonă, ceea ce a contribuit la eliminarea treptată a cărbunelui. Din păcate, ca urmare a scăderii actuale a prețurilor, rentabilitatea centralelor pe lignit s-a îmbunătățit deja. Scăderea prețului implică, de asemenea, venituri reduse pentru statele membre de pe urma licitării certificatelor de emisii. Un preț mai mic al carbonului înseamnă mai puțină expunere la semnalul referitor la prețul carbonului pentru a stimula reducerea emisiilor. Acest lucru este deosebit de important pentru principalele sectoare industriale poluante (oțel, produse chimice, ciment) și sectorul aviației. **Rezerva pentru stabilitatea pieței aferentă EU ETS** a absorbit surplusul de certificate de pe piață de la începutul anului 2019, ceea ce reprezintă principalul motiv al prețului de 25 EUR. Ea va continua să elimine surplusul și să anuleze ulterior autorizațiile respective. Cu toate acestea, rezerva pentru stabilitatea pieței a fost concepută pentru a gestiona supraoferta din trecut, acumulată de-a lungul anilor, nefiind adecvată scopului de a gestiona excedentele curente sau viitoare. Rezerva pentru stabilitatea pieței va trebui consolidată⁽²⁵⁾, în contextul implementării Legii europene a climei și al viitoarei revizuirii a normelor UE privind piața carbonului.

4.9. CESE sprijină o propunere a Comisiei care sugerează ca noul buget al UE, care se va aplica în 2021-2027, să ofere țărilor europene cu costuri de capital ridicate posibilitatea de a elabora proiecte în domeniul energiei din surse regenerabile cu sprijinul financiar al unui mecanism de garantare de la bugetul UE. Reducerea costurilor de capital ar diminua costurile totale egalizate ale producerii de energie pentru parcurile eoliene onshore din Grecia⁽²⁶⁾ cu 20 %, în raport cu un scenariu fără măsuri de reducere a riscurilor (de la 5,7 cenți/kWh la 4,6 cenți/kWh).

4.10. CESE consideră că definirea unor **norme privind ajutoarele de stat** care să fie mai ușor de înțeles și mai transparente ar aduce mai multă claritate atât pentru actorii statali, cât și pentru cei nestatali în ceea ce privește politicile și sectoarele care ar trebui finanțate, precum și modul de finanțare prevăzut. În plus, CESE solicită o evaluare mai strictă a schemelor naționale de ajutoare de stat în ceea ce privește echilibrul dintre finanțarea poluatorilor și contribuția la tranziția către o economie cu emisii scăzute de dioxid de carbon.

4.11. CESE subliniază că, pentru a exploata pe deplin potențialul versiunilor revizuite ale Regulamentului general de exceptare pe categorii de ajutoare (RGECA) și Orientărilor privind ajutoarele de stat pentru protecția mediului și energie (EEAG) de a modela tranziția energetică, ele trebuie⁽²⁷⁾ să fie redactate în mod clar și să cuprindă exemple de proiecte sau de operatori (de exemplu, comunități de energie din surse regenerabile) pe care statele membre ar putea alege să le acopere și că organizațiile societății civile active în domeniul protecției mediului trebuie să fie recunoscute ca având statutul de „părți interesate” în temeiul articolului 1 litera (h) din Regulamentul de procedură⁽²⁸⁾,⁽²⁹⁾ aferent.

5. Provocările legate de finanțarea adaptării la schimbările climatice

5.1. Acordul de la Paris privind schimbările climatice îndeamnă la acțiuni care să vizeze atât cauzele, cât și consecințele schimbărilor climatice. Cauzele schimbărilor climatice trebuie să fie abordate printr-o reducere drastică a emisiilor de gaze cu efect de seră (măsuri de atenuare), iar consecințele lor, printr-o importanță la fel de mare acordată investițiilor în reziliența la efectele schimbărilor climatice (măsuri de adaptare).

5.2. Un studiu recent a indicat faptul că raportul cost-beneficiu al programelor de adaptare, cum ar fi sistemele de alertă timpurie, de creștere a rezilienței infrastructurii, de îmbunătățire a agriculturii pe terenuri uscate sau de gestionare a resurselor de apă, variază de la 5:1 până la 10:1⁽³⁰⁾. Același studiu sugerează că adaptarea ar putea genera un dividend triplu, care constă în evitarea pierderilor datorate schimbărilor climatice, beneficii economice obținute din programele de investiții și beneficii sociale și de mediu.

⁽²⁵⁾ <https://carbonmarketwatch.org/publications/avoiding-a-carbon-crash-how-to-phase-out-coal-and-strengthen-the-eu-ets/>

⁽²⁶⁾ https://www.agora-energiawende.de/fileadmin2/Projekte/2019/De-risking_SEE/161_Unlocking_SEE_EN_WEB.pdf

⁽²⁷⁾ A se vedea, de asemenea, contribuția ClientEarth la consultarea publică privind verificarea adecvării EEAG, iulie 2019, la adresa <https://www.documents.clientearth.org/library/download-info/clientearths-response-to-the-targeted-consultation-for-the-evaluation-of-the-guidelines-on-state-aid-for-environmental-protection-and-energy-2014-2020/>

⁽²⁸⁾ Regulamentul (UE) 2015/1589 al Consiliului din 13 iulie 2015 de stabilire a normelor de aplicare a articolului 108 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (JO L 248, 24.9.2015, p. 9).

⁽²⁹⁾ A se vedea Avizul CESE pe tema „Un rol mai constructiv pentru societatea civilă în punerea în aplicare a legislației de mediu” (JO C 47, 11.2.2020, p. 50), punctul 2.1.13, și Avizul CESE pe tema „Acțiuni ale UE în vederea îmbunătățirii conformării cu legislația de mediu și a guvernantei de mediu” (JO C 283, 10.8.2018, p. 83), punctele 3.5.8 și 3.5.9.

⁽³⁰⁾ *Global Commission on Adaptation, World Resources Institute*, septembrie 2019.

5.3. CESE este în favoarea unui mandat puternic pentru elaborarea unei noi strategii a UE privind adaptarea la schimbările climatice și subliniază necesitatea urgentă de a institui un proces decizional competent și credibil la nivelul UE și al statelor membre, cu scopul de a transpune „importanța la fel de mare” acordată finanțării atenuării și adaptării într-o distribuție optimă a fondurilor disponibile și viitoare între cele două priorități. La fel de importantă este și necesitatea unei dezbateri privind dezvoltarea mobilizării inovatoare a unor resurse financiare dedicate adaptării.

5.4. CESE consideră că măsurile de adaptare ar putea contribui în mod semnificativ la asigurarea unei puneri în aplicare mai juste a tranziției și a reconstrucției de după pandemia de COVID-19. Comunitățile și regiunile care sunt afectate mai mult decât ar fi normal de efectele adverse ale schimbărilor climatice ar trebui să fie ajutate să reacționeze la aceste consecințe și la riscurile percepute. Acest lucru este valabil în special pentru comunitățile și regiunile ale căror emisii prezente și istorice de GES se situează sub medie.

5.5. Pentru a asigura un acces echitabil la resursele financiare mobilizate pentru acțiunile de adaptare, CESE solicită acordarea de asistență tehnică și organizațională regiunilor afectate și crearea unor **fonduri pentru o adaptare justă**, special concepute, eventual la nivelul UE, al statelor membre și al regiunilor.

5.6. Spre deosebire de obiectivele în materie de atenuare, care sunt clare (de exemplu, menținerea creșterii temperaturii medii globale la un nivel mai mic de 1,5 °C sau reducerea emisiilor cu o anumită valoare în raport cu un an de referință), obiectivele de adaptare sunt greu de stabilit. Cu toate acestea, ele sunt necesare pentru ca procesul de adaptare să se poată desfășura în mod eficient. CESE sprijină stabilirea unor indici de vulnerabilitate (IV) care să ghideze strategia de adaptare și să stabilească obiective de adaptare. Acești indici ar trebui elaborați în legătură cu trei dimensiuni: vulnerabilitatea geografică sau regională; vulnerabilitatea sectorială sau economică și vulnerabilitatea socială.

6. Noi modalități de finanțare pentru actorii nestatali din domeniul acțiunilor climatice

6.1. Pe lângă necesitatea de a avea acces la instrumente financiare, organizațiile societății civile și administrațiile naționale, regionale și locale trebuie să fie și participanți activi la elaborarea și implementarea proiectelor, a inițiativelor și a activităților care contribuie la reducerea emisiilor și la creșterea rezilienței comunităților la efectele schimbărilor climatice ⁽³¹⁾.

6.2. CESE sprijină programul Corpului european de solidaritate, care „reunește tineri pentru a construi o societate mai favorabilă incluziunii, care să vină în sprijinul persoanelor vulnerabile și să răspundă provocărilor societale” ⁽³²⁾. Având în vedere situația de urgență climatică și motivația clară a tinerilor din întreaga UE, CESE propune o creștere semnificativă a fondurilor disponibile și lansarea unui subprogram specific, intitulat **„Corpul european de solidaritate în domeniul acțiunilor climatice”**, care ar permite tuturor tinerilor și organizațiilor-gazdă interesate să contribuie la inițiativele comunitare din întreaga UE pentru acțiuni urgente în domeniul climei.

6.3. CESE solicită o creștere semnificativă a fondurilor disponibile la nivelul UE și al statelor membre, în special pentru cooperarea dintre autoritățile locale și societatea civilă organizată, în scopul dezvoltării unor proiecte bazate pe comunități și gestionate de comunități în domeniul energiei cu emisii scăzute de dioxid de carbon și al transporturilor. CESE observă că finanțarea combaterii schimbărilor climatice poate deveni și mai dificilă în cadrul redresării de după pandemia de COVID-19, întrucât este probabil că disponibilitatea surselor de finanțare publice și private să scadă, în timp ce cererile de finanțare vor continua să crească.

6.4. CESE consideră, în general, că UE trebuie să înceapă să investească în ceea ce face ca sistemul nostru socioeconomic să devină rezilient la criză, punând bazele unei economii verzi, circulare, ancorată în soluții bazate pe natură și orientată spre bunăstarea cetățenilor. Acum este momentul ideal de a introduce o schimbare economică de ordin sistemic, iar vestea bună este că planul de acțiune există deja: combinația dintre Agenda ONU pentru 2030 (cele 17 obiective de dezvoltare durabilă) și Pactul verde european al Comisiei Europene.

⁽³¹⁾ Avizul CESE pe tema „Facilitarea accesului actorilor nestatali la finanțarea combaterii schimbărilor climatice” (JO C 110, 22.3.2019, p. 14), și studiul intitulat „Set de instrumente pentru parteneriatele multilaterale în domeniul schimbărilor climatice. Un cadru de politici pentru stimularea acțiunilor climatice ascendente”.

⁽³²⁾ https://europa.eu/youth/solidarity_ro

7. Aspectul global și geopolitic

7.1. Criza provocată de pandemia de Covid-19 ne reamintește de rolul indispensabil al energiei electrice în viața noastră și subliniază valoarea fundamentală a infrastructurii și a know-how-ului în domeniul energiei electrice. Criza oferă perspective asupra modului în care se preconizează extinderea și evoluția acestui rol în viitor. Cum pot contribui tranzițiile către o energie curată la relansarea economiilor? El ar putea stabili o agendă ambițioasă pentru crearea de locuri de muncă și atingerea obiectivelor legate de schimbările climatice: de exemplu, modernizarea sistemelor energetice poate contribui la crearea de locuri de muncă și la creșterea economică, protejând în același timp clima. Guvernele se află, direct sau indirect, la originea a peste 70 % din investițiile în energie la nivel mondial. În această perioadă de criză, acțiunile lor contează mai mult ca oricând. Cadrele de politici pot orienta în mod activ investițiile legate de energie către o traiectorie mai durabilă. Programele de stimulare din sectorul energetic ar trebui să aibă prioritate, pentru a sprijini forța de muncă existentă, pentru a crea noi locuri de muncă și pentru a determina reducerea emisiilor.

7.2. Piețele globale ale petrolului se confruntă cu o situație fără precedent; am putea oare asista la o întrecere pentru sursele regenerabile de energie, sau, dimpotrivă, la un dezinteres în acest domeniu? În general, prețurile scăzute (negative) ale petrolului fac ca energia din surse regenerabile să devină mai puțin competitivă, dar pentru exportatorii de petrol prețurile ridicol de mici înseamnă că există un stimulent economic mai puternic de a investi în sursele regenerabile de energie, în timp ce investitorii ar putea interpreta această evoluție ca un semn că marjele de profit din petrol vor fi scăzute și, prin urmare, ar putea investi mai mult capital în resurse ecologice.

7.3. CESE consideră că Pactul verde european ar trebui să protejeze competitivitatea internațională a UE și, în special, a IMM-urilor, care se confruntă cu o concurență sporită din partea economiilor emergente, în raport cu riscurile de tranziție, deoarece politicile orientate către obiectivul urmărit – cel al neutralității emisiilor de dioxid de carbon – pot avea efecte secundare nedorite în ceea ce privește competitivitatea internațională.

7.4. În mod evident, punerea în aplicare a Pactului verde european va pune în pericol interesele importatorilor de combustibili fosili în UE, atât la nivelul întreprinderilor, cât și al statelor. CESE consideră că UE trebuie să își dezvolte urgent reziliența față de o eventuală escaladare a tuturor eforturilor interesate depuse în afara UE pentru a încetini punerea în aplicare a Pactului verde european și să dezvolte mecanisme mai puternice pentru a identifica actualele eforturi de acest tip și a le face față.

7.5. CESE solicită ca Acordul de la Paris să devină o clauză esențială în toate viitoarele acorduri comerciale ale UE și să existe o diplomatie activă a UE în domeniul climei, care să abordeze schimbările climatice, consecințele lor la nivel mondial și adaptarea la acestea, în cooperare cu statele membre ale UE. UE ar trebui să abordeze aspectele legate de creșterea costurilor de asigurare din cauza riscurilor fizice tot mai mari reprezentate de schimbările climatice, de punerea în aplicare a articolului 6 din Acordul de la Paris și de atingerea unui preț mondial al carbonului prin intermediul piețelor de carbon interconectate la nivel mondial.

7.6. CESE sprijină propunerile de instituire a unui mecanism de ajustare la frontieră a emisiilor de dioxid de carbon și solicită măsuri de eliminare a barierelor din calea produselor eficiente din punct de vedere energetic și a celor cu emisii scăzute de gaze cu efect de seră, precum și promovarea, în cadrul acordurilor comerciale, a investițiilor în energia din surse regenerabile.

Bruxelles, 11 iunie 2020.

*Președintele
Comitetului Economic și Social European
Luca JAHIER*
